

To je bio početak trzavica između franjevaca i svjetovnih svećenika koje i danas traju u Bosni i Hercegovini.

Hercegovačka franjevačka provincija nastala je od kustodije (1852.—1892.). Nagli razvoj provincije zaustavio je drugi svjetski rat. Danas je ona opet na vrhuncu, barem što se tiče broja članova. Autor spominje i spor između franjevaca i mjesnog ordinarija koji je nastao u novije vrijeme. Budući da je ova knjiga izdana prije nego dekret »Romanis pontificibus«, najnovije stanje u hercegovačkoj provinciji nije opisano.

Mišljenja smo da je autor na pristupačan način prikazao povijest navedenih franjevačkih provincija kroz njihovo misijsko djelovanje. Knjiga je namijenjena cijelom Redu pa pisac nije ni smio opteretiti čitatelje nekim prijepornim pitanjima u crkvenoj prošlosti spomenutih pokrajina, a posebice to nije smio učiniti u poglavljima o franjevačkim provincijama u Bosni i Hercegovini. Latinski jezik kojim je knjiga pisana rutinski je, bez stilskih akrobacija i konstrukcijske usiljenosti. Uporabljivost ovog djela Bazilija Pandžića povećava iscrpan indeks imena i stvari na koncu knjige.

BRITISH-CROATIAN REVIEW

Dragi Džimbeg

Mnogim našim čitateljima, možda, nije poznato da već treću godinu u Engleskoj redovito — četiri puta godišnje — izlazi jedna naša revija: *British-Croatian Review*. Namjenjena je čitateljima engleskog jezičnog područja, a cilj joj je da anglosaksonski svijet upozna s našim hrvatskim svijetom, u prvom redu s našim duhovnim stvaralaštvom, civilizacijom i kulturom.

Urednik je i pokretač ove revije dr. Edo Pivčević, profesor filozofije na bristolskom sveučilištu. On je, zajedno sa svojom suprugom gospođom Elizabetom Pivčević, došao na ideju o pokretanju ovog kulturnog-povijesnog časopisa i u suradnji sa svojim prijateljima, Hrvatima i Britancima, koji se okupljaju u Britansko-hrvatskom društvu ostvario zamisao. Poteškoće su prebrođene entuzijazmom suradnika i upornim radom gospodina i gospođe Pivčević. Bez subvencija sa strane, kakve su nužno potrebne časopisima ovakve vrste, *British-Croatian Review* ove godine s desetim brojem slavi svoj mali jubilej.

Fizionomija je ovoga časopisa određena i jasna. U službi je osnovne zadaće: »promicanja britansko-hrvatske kulturne suradnje« (usp. br. 1/1974.). Uz urednika često se javljaju i drugi naši znanstveni i kulturni pregaoci, profesori, akademici, književnici, iz naše zemlje; surađuju također, i to dosta često, i Britanci, profesori i kulturni radnici, kojima je poznata hrvatska prošlost, književnost i kultura. Zahvaljujući njihovoj suradnji potpuno je ostvarena početna zamisao o duhovnom ambasadoru naše kulture u tom dalekom stranom svijetu. Iz broja u broj stalno se susrećemo sa zrelim znanstveno-informativnim priložima o našim povijesnim, literarnim, umjetničkim, misaono-filozofskim, organizacionim i uopće kulturnim postignućima.

Do sada je — da spomenemo samo nekoliko tema — pisano o međunarodnom centru za postdiplomski studij u Dubrovniku, o Ruđeru Boškoviću, o Miroslavu Krleži i hrvatskoj književnosti, o Stjepanu Radiću, Hrvojevu misalu, hrvatskoj poeziji, Jurju Dalmatincu, hrvatskoj umjetnosti, o našem folkloru, o jubileju kraljice Jelene, o prozi Vjekoslava Kaleba, o našim starim skladateljima Lukačiću i Jeliću, o »Cithari octochordi«, itd. Kako se vidi, sve odreda velike teme i značajni predstavnici našega duha, kulturnih i duhovnih gibanja, koji su razvijali i evropsku kulturu.

Posebno mi je upao u oči broj 9 od ove godine. Čitav taj broj posvećen je Ivanu Gunduliću. Veliki hrvatski pjesnik iz 17. stoljeća, čini se, nije bio dovoljno poznat u Engleskoj. *British-Croatian Review* nije propustila priliku da ga predstavi svojoj publici. Prvi cjeloviti prijevod njegove *Dubravke* pojavio se tako ove godine na stranicama naše *Britansko-hrvatske revije*. Izradio ga je s uvodnim izlaganjem o *Dubravci* i Gunduliću dr. E. D. Goy, profesor na sveučilištu u Cambridgeu. Zahvaljujući uredništvu *Revije* i njegovu radu britansko općinstvo sada ima priliku da upozna našega pjesnika suvremenika Shakespearea i Donnea, dvadesetak godina starijeg od Milтона.

To je ujedno prvi cjeloviti prijevod jednog književnog djela iz starije hrvatske književnosti na engleskom jeziku.

Vjerujemo da će ova naša revija izdržati na svojem započetom putu u službi duhovnog i kulturnog hrvatskog ambasadora u Engleskoj.*

MONSERRAT

Putopisna crtica.

Dinko Morović

U kišnim oblacima bio je obavljen Monserrat u času kad sam se žičarom prebacio sa željezničke stanice u sklop čudnih, fantastičnih stijena koje je neka geološka kataklizma preobrazila u vrtlog stravično-veličanstvenih kamenih divova, između kojih se uklopio samostan.

Teško je opisati ugođaj koji nastaje gledajući kako se oblaci gonjeni južnim vjetrom naganjaju preko svetišta i nestaju u kamenim vrltima. Visina ovih brda ne prelazi visinu našeg Mosora. (Monserrat znači ispiljena planina, ima najviši vrh 1235 m.) Ali, zbog posebne geološke konfiguracije, zbog sklopa ovih stijena što poput nekih davnih, izumrlih čudovišta strše u visine neba, planina se čini znatno višom nego što u stvari jest. A ugođaj visine još više pojačavaju samostanske zgrade koje su se jednostavno sljubile s ovim kamenjem. Ova sveta planina poznata hodočasnima, još u jedanaestom stoljeću, privlači i danas svojom krasotom, ozbiljnošću i veličanstvenošću tisuće i tisuće vjernika i znatizeljnih turista.

Eto, i ja se pomiješah s njima.

Stiješnjen među gomilom, probijao sam se kroz povorke u živopisnim katalonskim odijelima, pažljivo se uklanjao bolesničkim kolicima iz kojih su virile glave bolesnika. Koji potresni prizor! Još i danas me progone tužni pogledi ljudske patnje. Gledajući jad i bijedu ljudskih tjelesa koje su pratioci vozili do posebnog hodnika za bolesnike, moje su se misli smutile, slika bijede ljudske kvarila je radost gledanja ljepote crkvenog portala. Tako mi se raspoloženje mijenjalo u duhovnom ugođaju i stravi bolesti. Tako jednom u Loretu (1963.) gledajući povorku patnika jednostavno sam pobjegao nizbrdice i nisam se zaustavio sve do željezničke postaje. Teško je gledati ljudsku bijedu znajući da ne možeš pružiti pomoć. Dok je siromaštvo ustaljena ljudska, pa ako hoćete i klasna, podijeljenost ljudi i naroda iste vrste koju zoolozi ponosno u svojim knjigama nazivaju »homo sapiens«, dotle je ova podijeljenost na zdrave i bolesne nešto sasvim drugo. Zašto ja imam zdrave ruke? Zašto ja hodam uspravno? — a ovaj tu do mene nepomično leži u svojim

* Adresa uredništva: *British-Croatian Review*, 40 Henley Grove, Henleaze, Bristol, BS9 4EG